

TS3 ABA-IA Casestudy Multidisciplinariteit 2017-2018

Contextgroep 10
November 2017

Angelo Blythe
Solenn De Raymaker
Tasoula Kontzes
Stef Talboom
Ellen Van Hove

KATERN A: RAPPORTERING INLEIDENDE LEZINGEN

A.1 Lezing: SANJA TOMIC

A.1.1 A.1.1 Billboards Project werd opgericht in oktober 2007 door Sanja Tomic. Dit begon als een schoolopdracht, maar bleek een succesverhaal te zijn. Vijftig originele kunstwerken van verschillende Belgische en internationale kunstenaars werden tentoongesteld in het centrum van Antwerpen. Deze kunstwerken zijn geplaatst in Billboards. De duur van de tentoonstelling was een week. Twee jaar later, in juli 2009, werd het Billboard Project opnieuw gelanceerd, dit keer als artist statement.

In 2011 leek het Billboard Project meer te zijn dan alleen een openlucht tentoonstelling. Ze raakten geïnteresseerd in de manier waarop het publiek de kunstwerken ziet die voortdurend veranderen, afhankelijk van het tijdstip van de dag, het licht en de kijker. In 2016 werd 'The Billboard' 'The Meeting Point', waar kunstenaars, kunststudenten, architectuurstudenten en publiek elkaar konden ontmoeten en konden bijdragen aan een beter begrip van kunst.

A.1.2 Sanja Tomic bestudeert de relatie tussen kunst en de openbare ruimte met het publiek. Ze gaat op zoek naar hoe een openbare plaats de kracht van de kunst kan beïnvloeden.

In 2016 organiseerde Sanja voor een vierde keer 'The Billboard Project'. Het houdt in dat ze tien dagen lang de reclameborden in Antwerpen mocht gebruiken als tentoonstellingsruimte voor kunstenaars van verschillende disciplines.

Zo bracht Tomic de tentoonstellingsruimten, tegenwoordig kennen we dit als musea, naar buiten (letterlijk tussen het volk). Zo worden de billboards een 'meetingpoint' tussen de kunstenaar en het publiek. Het project wil kunstenaar en publiek samenbrengen om zo empirische gegevens te verzamelen. Om hieraan te kunnen starten heeft Sanja Tomic contact opgenomen met studenten die deelnemen aan het architectuurprogramma aan de Universiteit Antwerpen. De studenten deden onderzoek naar de verschillende locaties. Ze deden zowel een sociologisch onderzoek (over de bewoners), als een onderzoek over de plaats zelf. Nadien volgde de samenwerking tussen de artiesten en de studenten. De studenten presenteren het locatieonderzoek aan de kunstenaars van de billboards. Dit nodigde de artiesten uit om op een meer geïnformeerde manier te reageren op een specifieke site.

Na deze tien dagen in de straten van Antwerpen werden alle kunstwerken samen ondergebracht in een expositieruimte. Zo kan men nagaan of de werken enkel als kunst worden gezien als ze worden tentoongesteld in een kunstgalerij of ze ook als kunst worden gezien als ze op straat staan. Dit antwoord was duidelijk merkbaar. Het publiek ziet het enkel als kunst wanneer het echt als kunst wordt tentoongesteld. De kunstwerken in de billboards op straat werden gezien als een deel van de straat, een straatobject met een commercieel doeleinde.

Afbeelding 1

A.1.3 Is kunst enkel kunst als het van een bekende kunstenaar komt? Is kunst enkel kunst wanneer het als een kunstwerk gepresenteerd wordt? Wordt kunst enkel herkend door kunstkenners? Dit zijn enkele vragen die wij ons stellen na het horen van deze lezing. Dit zijn zeer abstracte vragen. Met andere woorden zijn er eigenlijk geen exacte of juiste antwoorden op. Dit project geeft heel mooi en duidelijk weer hoe mensen reageren op de verschillende situaties waar kunstwerken zich in bevinden. Het schetst heel goed de invloed van kunst op de mensen.

Toen er verteld werd dat er stoeltjes geplaatst werden bij een billboard, zagen wij dit als een afbraak aan dit project. Het verrassingseffect van het ontdekken van kunst in de stad gaat hierdoor helemaal verloren. De stoelen geven duidelijk aan dat het hier niet over een billboard gaat met een commercieel doeleinde.

Ook de manier waarop de kunstenaar met deze opdracht te werk gaat, heeft een grote invloed op dit onderzoek. Als hij kiest om iets te ontwerpen dat door veel mensen geïnterpreteerd kan worden als kunst, zullen de mensen dit sneller door hebben. Wanneer de kunstenaar iets ontwerpt dat opgaat in het reclamebord, zal dit meer tijd nodig hebben om het te vatten.

Afbeelding 2

A.2 Lezing: REMCO ROES

A.2.1 De 36-jarige Remco Roes, wonende te Hasselt, heeft een hele reeks aan opleidingen gevolgd in verband met interieur, architectuur en beeldende kunsten aan de Universiteit van Eindhoven, Sint-Lucas Brussel en de Universiteit van Hasselt. Als beeldend kunstenaar is hij zeer actief en heeft hij aan meerdere exposities deelgenomen op nationaal en internationaal niveau. Hij gaat op een zeer intuïtieve manier te werk met elementen die hij op zijn pad tegenkomt. Zijn werk komt gaandeweg tot stand waar hij eerst een selectie maakt van de materialen die hij wil gebruiken en waarmee hij een voeling heeft. Vervolgens voegt hij deze samen in een - naar zijn normen - mooie compositie. Tot slot vormt hij de elementen om en voegt ze samen tot een tijdelijk kunstobject. Het werk komt pas tot zijn recht vanaf het moment dat hij hiervoor de geschikte ruimte heeft gevonden. Na de tentoonstelling blijven enkel de vastgelegde beelden over als bewijsmateriaal. Dit is een leidraad die je vindt in het grootste deel van zijn werken.

Afbeelding 3

A.2.2 Tijdens zijn uiteenzetting vertelde hij over enkele kunstprojecten. Hij legde uit hoe hij hier te werk is gegaan.

Deconstructed landscape

Zijn eerste project waar hij over vertelde, begon in de zolder bij zijn grootvader. Remco's opa maakte enkele jaren lang een eigen wereld voor een modelspoorbaan. Na enkele jaren was dit veranderd in een verzameling van gebricoleerde elementen. Roes is begonnen met het uit elkaar halen van de tafels en de spoorbaan. Nadat de hele zolder werd veranderd in allemaal aparte elementen, heeft hij een selectie gemaakt van de zaken die hij interessant vond. Hij verzamelde zowel hout, plastic en metaal als overig restmateriaal. Met deze materialen maakt hij er een mooi esthetische compositie van. Zijn werkproces/tentoonstelling verloopt in 3 fases.

Eerst haalt hij alle interessante elementen uit de zolder. Vervolgens plaatst hij de losse elementen samen tot een mooie compositie. Tot slot maakt hij in de laatste tentoonstelling van de losse elementen één geheel. Hij maakt er met andere woorden een nieuw ontwerp van.

Na de tentoonstelling zijn het enkel de foto's van de werken die overblijven. Hij haalt sommige constructies uit elkaar,

Afbeelding 4

Afbeelding 5

Gasthuiskapel te Borgloon

Zijn tweede project is in samenwerking met Sara Bomans. De twee kunstenaars hebben als opdracht de kapel in Borgloon nieuw leven in te blazen. Omdat ze beide niet gelovig zijn, betekent de locatie niet veel voor hen. Men moest dus opzoek gaan naar wat religie nog als rol kan spelen. Wat hun vooral bezig houdt, is het proberen om objecten een overstijgende betekenis te geven door het in een nieuwe locatie te plaatsen. Hier hebben Roes en Bomans ervoor gekozen om het materiaal uit het bergkot te verplaatsen naar de kapel zelf. Roes is talloze uren bezig geweest met de objecten te oriënteren. Dit proces werd steeds opgenomen. De betekenis zit dus niet in de objecten zelf, maar wel in de context waarin ze zich bevinden. Bomans maakte 3 schilderijen uit de opnames van Roes. Zo wordt ook het proces van de tentoonstelling getoond. Men maakte het op deze manier omdat een schilderij sneller als kunst wordt gezien dan een installie/ordening van materialen. Op die manier proberen ze het publiek te doen nadenken over de hele installatie van objecten in de kapel. Zijn chaotische werking legde hij vast op beeld en documenteerde deze in enkele boeken. Dit geeft een hele mooie en duidelijke weergave van zijn hele proces. Deze boeken liet hij ook even rondgaan in de aula.

A.2.3 Het werk dat ons het meeste aansprak van Remco was Deconstructed landscape omdat hij zelf emotioneel verbonden was met dit werk. Dit is enkel bij de opzet van zijn proces naar mate het project vorderde verliest het zijn emotionele waarde. De andere opdrachten waren naar onze mening moeilijker te begrijpen. Er was geen echt vertrekpunt waar hij zijn proces begon. Wat we hier uit concludeerden is dat zijn werk draait om het bezig zijn met de verschillende materialen. Het gaat om het verzamelen van materialen en deze ordenen/schikken. Niet het uiteindelijke product is van belang maar wel het proces.

Afbeelding 6

A.4 Lezing: LOTTE VAN DEN AUDENAERDEN

A.4.1 Lotte Van den Audenaerden, geboren in 1979, woont en werkt in Brussel. Ze heeft heel wat opleidingen achter de rug. Zo is ze afgestudeerd aan de LUCA School of Arts in Brussels, Master of Fine Arts, en de Royal Academy of Fine Arts KASK in Gent, Master of Fine Arts. Ook ontving ze in 2003 de Award-erfenis Franciscus Pycke en werd ze laureaat van het Coming People in het S.M.A.K. te Gent.

Lotte haalt vaak haar inspiratie uit de stad en voert voortdurend onderzoek. Ze speelt met vormen, patronen, woorden en kleuren. Creatie staat voor haar gelijk aan analyse van haar omgeving en tegelijk een contraste bevraging van haar eigen werk. Zo refereren bijvoorbeeld neonlampen naar lichtreclame en uithangborden in de straten.

Ook interpretaties, verwachtingen en betekenissen zijn van groot belang bij haar

kunstwerken. Woorden worden als kleine ingrepen, vaak bijna als objecten, in de ruimte aangebracht op een meer of minder opvallende plaats. De ingrepen, toevoegingen en weglatingen die Lotte Van Den Audenaerden organiseert in de ruimte hebben soms een minimale materialiteit, maar de impact op de ervaringen van die ruimte is daarom niet minder sterk en drastisch. Haar stukken slagen erin het tempo van het stadsleven te vertragen, ze laten ons in het moment blijven hangen.

Afbeelding 7

A.4.2 In haar lezing vertelde ze over haar breed scala aan kunstprojecten. Wat de betekenis ervan is, hoe ze te werk is gegaan, wie ze om hulp vroeg, waar ze zich hiervoor heeft bijgeschoold,... Ook heel wat projecten zijn een combinatie van verschillende disciplines.

Multidisciplinaire werken

Lotte werkt regelmatig samen met experts van een andere discipline. Een voorbeeld hiervan is 'The time keeper'. Het bestaat eigenlijk uit twee delen. Zo heb je enerzijds de Marshall en anderzijds de muzikanten. In deze samenwerking zijn de muzikanten een cruciaal element. De multidisciplinariteit in haar werken kon

ook bestaan in het onderzoek. Voor werken waarin ze experimenteert met keramiek is ze naar China gereisd om er van een meester hiermee te leren werken.

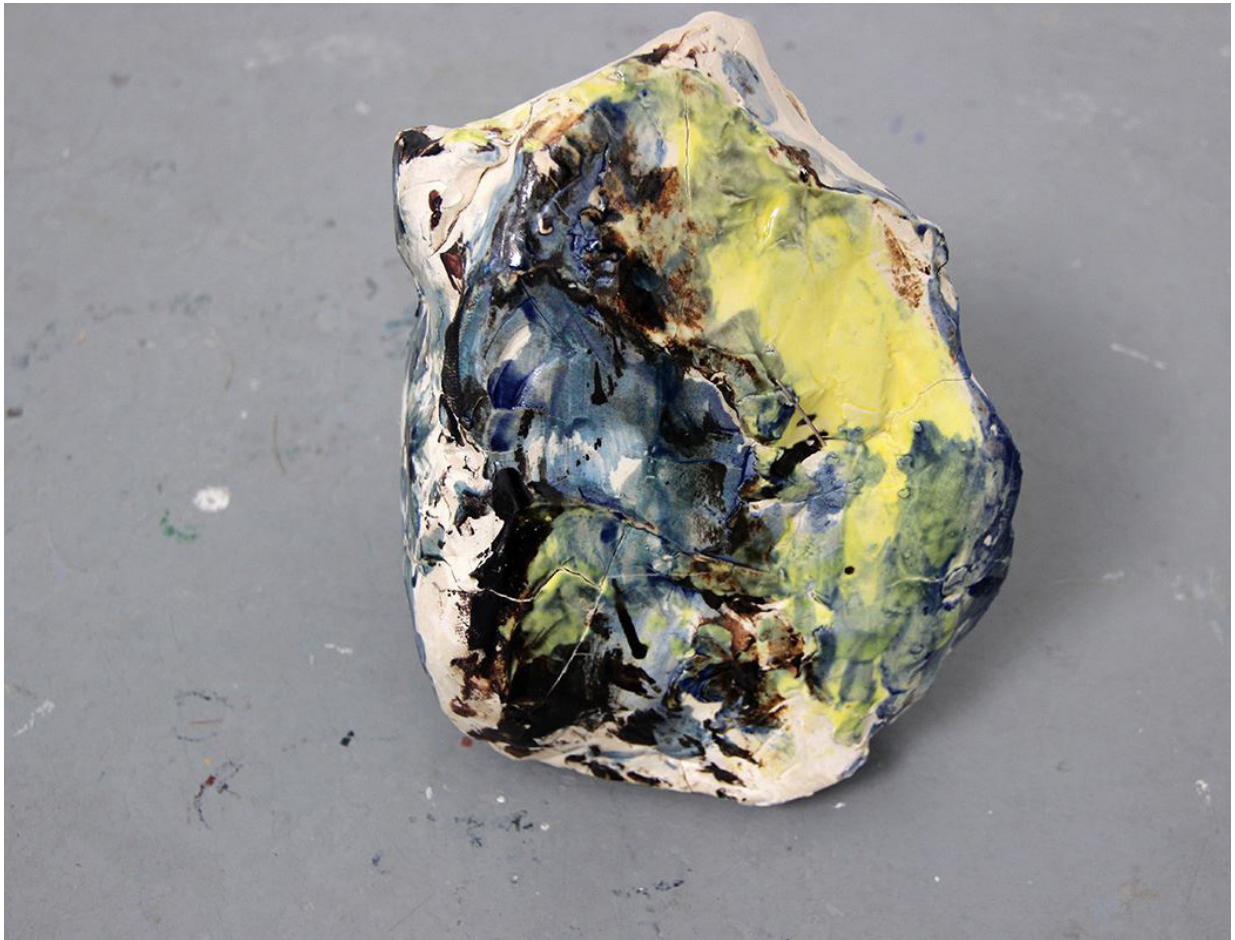
Licht = kleur

De subtiliteit van het werk laat zien hoe kunst in de openbare ruimte niet hoeft te domineren of overweldigen, maar hoe het kan blijven hangen en presenteren wat er al is, en elegante effecten creëren. De daglichtprojecties markeren de tijd gedurende één dag, ze veranderen dus voortdurend. Het effect dat bekomen wil worden met deze werken is een vertraging van het hectische tempo van de samenleving. Het zonlicht dat de zinnen spreidt,

kan worden gevoeld en gezien, terwijl de betekenis en interpretatie van de tekst op een conceptueel niveau wordt vastgehouden. De projecties van Van den Audenaerden verschijnen in het Engels en in het Spaans.

Stenen

Tijdens haar reizen in 2014 verzamelde ze enkele stenen. Dit werd haar nieuwe project. De onbelangrijke sporen, de stenen, worden omgevormd naar een nieuwe vorm en worden enorm. Door haar grote interesse worden ook rotsformaties het onderwerp van verschillende projecten. Zo maakt ze een hele fotocollage van de vele foto's die ze heeft genomen van rotswanden tijdens haar vakantie.

Afbeelding 8

A.4.3 Wat haar kunst zo interessant maakt is dat het tijdelijk is. Het laat geen, fysieke, sporen na maar het draait om de herinnering ervan. Ook de kracht van het werk zelf is bewonderingswaardend. Dit omdat het zo'n kleine ingrepen zijn maar toch zo krachtig.

De gedrevenheid om dingen bij te leren maken haar, naar onze mening, mee een grote artiest. Ze wil zelf heel veel dingen ontdekken om hiermee zelf aan de slag te kunnen gaan.

Door haar uitgebreide reeks van werken zijn er natuurlijk ook projecten die ons niet konden bekoren. De uitgangspunten het tijdelijke, een kleine ingreep met een grote impact, de vergankelijkheid, spelen met licht, ... stonden ons het meeste aan. De werken waar ze experimenteert met materialen lijken enkel experimenteel en verkennend. De vraag of het wel echt kunstwerk is of eerder een onderzoek komt bij ons hier naar boven.

A.3 Lezing: ATHAR JABER

A.3.1 De 35-jarige Athar Jaber geboren in Rome van Irakese komaf. Hij studeerde af aan de Royal Academie of fine arts in Antwerpen aan zijn master in 2008. Momenteel woont en beoefent hij zijn beroep uit in Antwerpen. Waar Jaber ook doceert als professor van de beeldhouwkunst. Momenteel werkt hij zowel als beeldhouwer en als restaurateur van klassieke beeldhouwerken. Hij weigert zichzelf kunstenaar te noemen waar kunstenaars een te breed spectrum van disciplines bespelen. Hij daarentegen beoefent er slechts een van. Doordat hij in de loop van zijn leven al op verschillende locaties gewoond heeft en verschillende culturen heeft mogen ervaren heeft hij de intentie om zijn sculpturen van tijd en cultuur los te koppelen en ze volledig op zichzelf te laten staan als kunstwerk.

A.3.2 Athar Jaber is een beeldhouwer die voornamelijk werkt met marmer en verandert deze in weerzinwekkende sculpturen met fractures, gebroken benen, abstracte gegevens, in het begin is het enkel getorst en gedraaid zo combineert hij abstractie en realistische componenten. Hij groeide op in Rome, Florence, Nederland en Antwerpen. In Rome en Florence kon hij zeer veel kennis over his-

torische sculpturen vergaren en werd hij als kind getriggerd door klassieke beeldkunst. Voor Jaber is het maken van zijn sculpturen een verhaal op zich. Tijdens het repetitief en regelmatig kloppen met beitel en hamer komt hij in een ander stadium, een transe. Hij beschouwt het als een mantra. Het geeft hem voldoening om het helen ambachtelijke proces te doorstaan. Dit is voor hem een belangrijk en niet te verwaarlozen aspect. Het tonen van ambacht in zijn werk in een tijd waar als met machine vervaardigd wordt geeft een extra verfijning aan zijn werk.

Zijn MA thesis voor de royal academy of fine arts in Antwerpen was opgebouwd rond de bedoeling om 4 werken te vervaardigen uit marmer. Hij haalde zijn inspiratie uit de klassieke oudheid en wil de flexibiliteit van de mens weergeven. Ook liet hij het hoofd achterwegen, want dit zorgt dat alle aandacht naar een specifiek punt getrokken wordt. Op deze manier laat hij het werk vrij om van elke zijde bewondert te kunnen worden. Hij heeft naast de klassieke beitel en hamer techniek ook een zeer experimentele repertoire op zijn naam staan, toen hij besloot om gezichten weer te geven stoorde het hem dat deze weinig bewegingen kon verwezelijkenheden op zichzelf en is hij beginnen kijken naar hoe handicaps,

of wondes meer dynamiek in de werken konden brengen. Door te experimenteren met kogels en zuren kwam hij tot vernieuwende resultaten in zijn werken.

A.3.3 De manier waarop hij bezig was met het experimenteren en het opnieuw benaderen van het materiaal was zeer leerzaam. Een materiaal dat hij door en door kende met beitel en hamer dierf hij dan ook nog benaderen met zuur of kogels. Doordat hij zich zo focust op slechts een enkel materiaal zorgt ervoor dat hij dit door en door kent en alle kwaliteiten en zwaktes ervan kent.

Zelf vonden we het interessant hoe hij wist waarover hij sprak, zijn werken hadden allemaal klassieke invloeden maar toch gaven ze een zeer moderne indruk. Ook dacht hij na over hoe hij wou dat zijn werken benaderd werden, door de hoofden weg te laten kreeg had hij totale controle over hoe wij als kijker het beeld zouden benaderen.

A.3.4 Alles wat hij zei konden we wel volgen, en vonden we zeer interessant, maar we denken dat hij, met al zijn kennis, ook andere pistes had kunnen verkennen en deze had kunnen verrijken met zijn kennis. Zijn inzichten zijn zeer precies en uitgebreid en hadden ook kunnen bijdragen in andere vakgebieden.

Afbeelding 9

A.5 Lezing: MAYA VAN LEEMPUT

A.5.1 Maya Van Leemput is een professionele futurist die onderzoek en advies combineert met een creatieve multimediale praktijk. Zij is Lector Senior Researcher in Futures Research aan de Erasmus Hogeschool Brussel.

Haar adviesbureau richt zich op een toekomstblik op het gebied van wetenschap, technologie, cultuur en ontwikkeling. Klanten zijn de Koning Boudewijnstichting, Instituut Samenleving en Technologie, EPTA, EC DG Informatiemaatschappij en Media, het Museum van Hedendaagse Kunst van Antwerpen (MU HKA), MAS I Erfgoedcel Antwerpen, Prospekta, CultuurNet, Brussels Kunsten Overleg, Maison des Cultures et Cohesie Social de Molenbeek, COST.

Ze produceerde verschillende videodocumentaires en tentoonstellingen met afbeeldingen van de in projecten verzamelde toekomst (M UHKA, MAS I Erfgoedcel, BOZAR, Vooruit, Brakke Hond) en een documentaire uitgezonden op de Belgische nationale zenders RTBF en Eén.

A.5.2 Volgens Van Leemput valt de toekomst te benaderen op vier manieren, als een trein op een spoor, op weg naar ergens; als een kajak, waar je zelf wel moet peddelen maar toch veilig zit tussen twee oevers die richting aanduiden; op een open zee, waar je zelf moet peddelen en 360° uit kan varen of het toeval, gesymboliseerd als dobbelstenen. Ze vroeg wie zich aangesproken voelde tot welke visie. Is de toekomst flexibel of is ze vast? En hoe verschilt deze visie in culturen, is het logisch dat de toekomst –visueel gezien dan- voor ons ligt, of is deze visuele benadering niet helemaal juist? Dit zijn de vragen die ze stelt bij de inleiding van haar lezing.

Over toekomst wordt niet gesproken, wel over toekomst. Volgens Van Leemput en alle andere Toekomstverkenner is er een oneindige hoeveelheid aan toekomst. Dit wil niet zeggen dat alle toekomst een mogelijkheid bestaan, sommige zijn onwaarschijnlijk, anderen dan weer onmogelijk. Waar het om gaat is dat ze openstaan om de toekomst te benaderen om een manier waarop wij-leken- dat niet doen, Ze kijken vanaf de toekomst en vinden zo hun weg terug naar het heden, terwijl wij van het heden naar de toekomst proberen te turen.

Als toekomstverkenner redeneert ze als volgt;

Om een toekomst te verkennen moet er eerst gekeken worden of er de mogelijkheid is, als het onmogelijk is interesseert het hen niet, maar er is een dunne lijn tussen onmogelijkheid en onwaarschijnlijkheid. Vanaf het moment dat er de mogelijkheid bestaat, hoe onwaarschijnlijk ze ook is wordt deze benaderd. Ook is het van belang om naar de geloofwaardigheid te kijken, wat zijn de mogelijkheden? En als een selectie van toekomstmogelijkheden bedacht zijn is er nog de 'voorkeur' maar deze wordt bijna nooit benadert, de toekomst is geen ideaalbeeld, het is een neutraliteit die zowel uit positieve als negatieve aspecten bestaat, zoals dat ook in het heden zo is.

A.5.3 We zijn tot de bedenking gekomen dat toekoms(en) geen vast gegeven zijn, het is geen vastgelegd beeld dat onveranderbaar is. De oneindigheid in mogelijkheden die slechts fracties van elkaar verschillen en de indruk dat deze minuscule verschillen kunnen betekenen in een mensenleven zijn imens. Van persoon tot persoon is de visie op de toekomst anders, dit kan door verschillende factoren beïnvloed worden zoals geloof, cultuur, omgeving, ethnische achtergrond,... Deze benadering op toekomst geeft ons een hele nieuwe manier van redeneren op architecturaal vlak. Hoe kunnen we ontwerpen vanuit de toekomst, hoe kunnen we onszelf in de toekomst verplaatsen?

We hadden moeite om de essentie van de lezing te (be)vatten, is het mogelijk de bedenkingen die ze maakt te concretiseren tot een essentie die als het waren 'te volgen' is? Is het een betrouwbaar gegeven waarop we ons kunnen baseren want toekomst is inderdaad een doel waarnaar we moeten ontwerpen of ons toch op zijn minst bewust van moeten zijn maar hoe bepaal je welk pad je wil bewandelen? Is het mogelijk om duizende visies te bedenken en hoe kan je dan bepalen welke nu de meest accurate is. De resultaten uit een onderzoek zijn zeer breed en geven veel ruimte voor verschillende mogelijkheden, maar hoe moet je deze resultaten dan verwerken. Bestaat er een juiste visie op de toekomst die effectief betrouwbaar is of zijn deze resultaten slechts met een zoutkorrel te nemen. Het is moeilijk om een visie over de toekomst vast te zetten terwijl de toekomst als element opzich ongelooflijk flexibel is.

KATERN B: VOORBEELDEN MULTIDISCIPLINARITEIT

B.1 Documenteer en analyseer 1 voorbeeld van MD denken of acteren uit het verleden

LEONARDO DA VINCI (1452-1519)

De Italiaanse humanist is een echte multitasker. Hij is zowel schilder, tekenaar, filosoof, beeldhouwer, uitvinder, architect, componist en kaartenmaker. Dit wil zeggen dat hij dus geïnteresseerd is in biologie, geologie, anatomie en astrologie.

Biografie

Leonardo Da Vinci werd geboren op 15 april 1452 in een dorp 3 kilometer van Vince, te Florence. Zijn vader werkte als notaris en gaf hem een goede opvoeding. Omdat Da Vinci een bastaardkind was mocht hij geen klassieke studies volgen en kon hij dus geen notaris worden.

Op zijn veertien jaar werd hij op leer gestuurd in het atelier van Andrea del Verrocchio. Daar werd hij opgeleid als schilder. Meteen werd duidelijk dat Leonardo een getalenteerd persoon is. Hier bleef hij tien jaar werken en daarna begon hij voor zichzelf te werken. In zijn atelier had hij zoals elke grote artiest enkele leerlingen. Nadien is hij een tijd naar Milaan verhuisd. Daar schilderde hij ondermeer het wereldberoemde fresco Het laatste avondmaal en de Mona Lisa. In zijn laatste levensjaren keerde hij terug naar Florence waar hij als militair architect ten dienst trad.

Leonardo stierf in de stad Amboise bij de Loire in midden-Frankrijk, op 2 mei 1519.

Leonardo Da Vinci werd ook wel een 'Homo Universales' genoemd. Pas op latere leeftijd begon Leonardo zich intensief bezig te houden met alle wetenschappen en onderzocht alle dingen die met wetenschap te maken had. Hij was geen wetenschapper in moderne zin. Dit wil zeggen dat hij dus geen theorieën gaat bedenken en experimenten gaat uitvoeren. Hij deed aan een soort van empirisch onder

zoek, het te onderzoeken verschijnsel volledig uittekenen en daarbij het zo gedetailleerd mogelijk beschrijven. Het doel was een encyclopedie te maken van alle gedetailleerde tekeningen van zijn vele observaties. Omdat hij de boeken in spiegelschrift scheef, en hij ze niet publiceerde of door andere liet lezen bleef zijn kennis tot de 19e eeuw verborgen voor andere wetenschappers.

Afbeelding 10

B.2 Documenteer en analyseer 2 voorbeelden van hedendaags MD denken of acteren

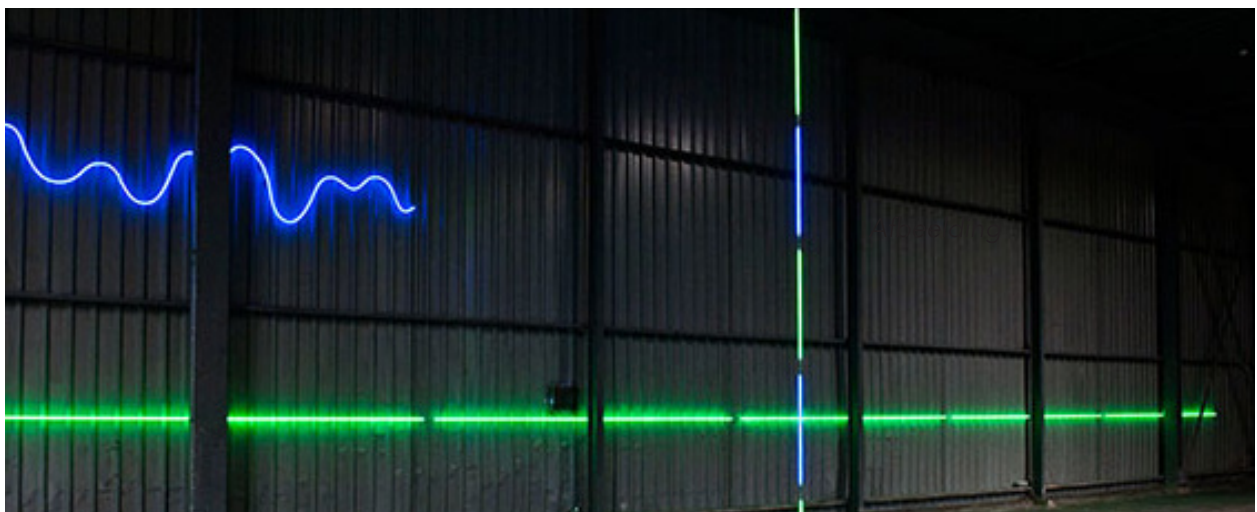
Kunst en wetenschap

Jan Van Munster-Brainwave (Ratio) (2016)
Het werk komt voort uit een EEG (Elektro-encefalogram) die hijzelf uit pure nieuwsgierigheid heeft laten maken. Bij een EEG worden dan vierentwintig elektroden op het hoofd bevestigd waarna de hersengolven worden omgezet in een lijn op papier. Hijzelf wou testen hoe de hersengolven zouden veranderen bij bepaalde gevoelens en reacties, hij had een hele lijst met eisen waarmee hij naar de arts ging (maak me kwaad, sla me, verras me, wees lief,..) maar deze werd meteen verworpen, in plaats daarvan werden er andere testen gedaan. Zo werd hij kunstmatig tot hyperventileren gebracht, in slaap gesust en nog veel meer.

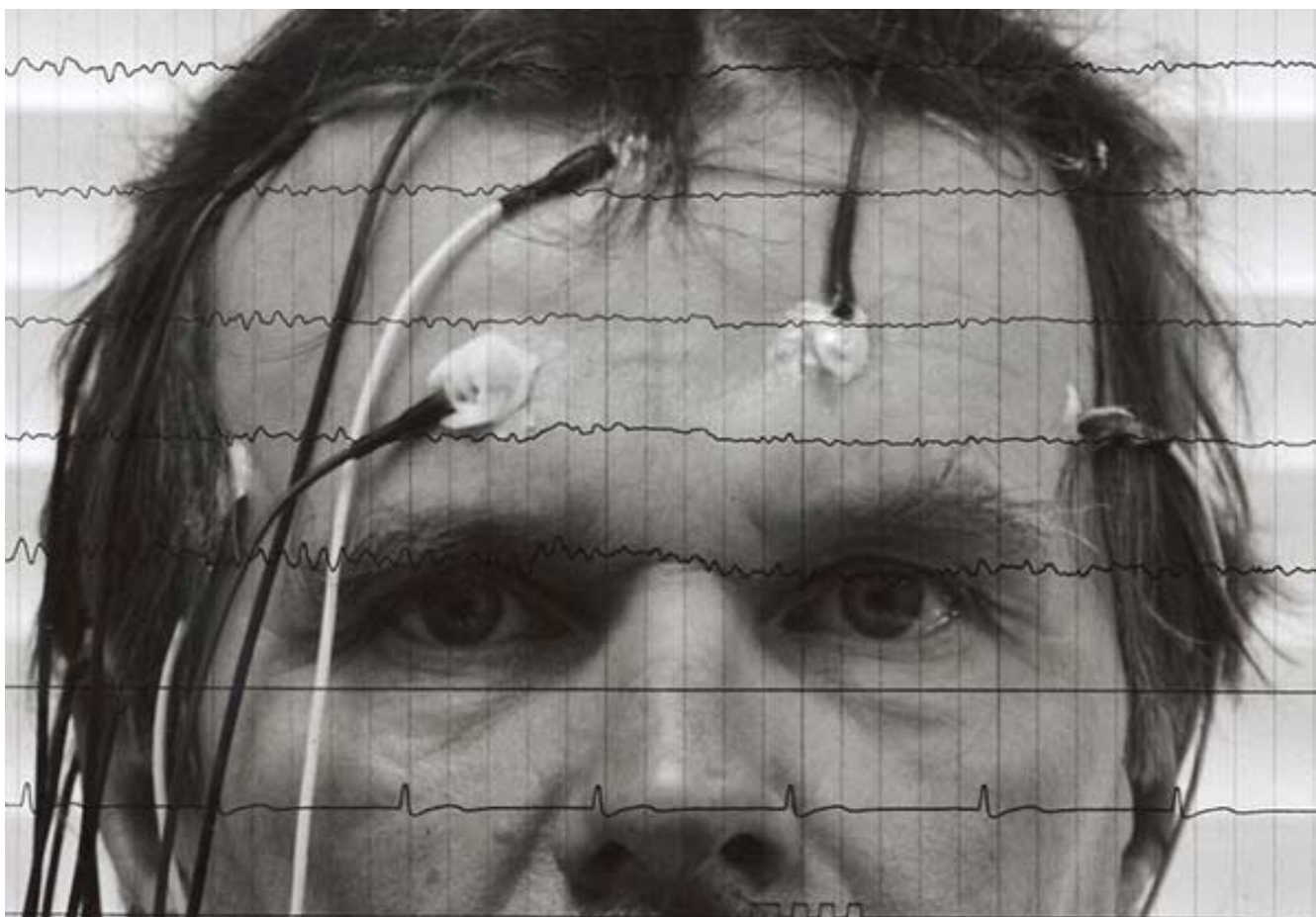
Het resultaat van al deze onderzoeken was een ontzettend dik boek met honderden bladzijden aan kronkellijnen, dit is een goudmijn aan inspiratie voor een kunstenaar. Nog steeds put hij uit de elektrische stroompjes die zijn hersenen meer dan twintig jaar geleden uitzonden. Opmerkelijk is hoe de drukte van de 'brainwave' formeel gezien zijn tegenpool vindt in de rust van de strakke rechte lijn

en in het oersymbool van de westerse wereld: het kruis. Natuurlijk krijgt zijn werk daardoor een extra dimensie. Van Munster verbeeldt niet enkel de strijd tussen emotie en verstand maar ook tussen leven en dod, hemel en aarde. De taal waarin hij deze dimensie verbeeldt, is abstract. Maar dat wil absoluut niet zeggen dat hij een abstract kunstenaar is. Van munster roept op deze manier met schijnbaar minimale middelen grote emoties op.

Het werk zelf is reusachtig maar anderzijds is het slechts een ijl lichtkunstwerk, dat bestaat uit slechts drie onderdelen: Een ongelijke blauwe lijn-die symbool staat voor de hersengolven- vervaardigd uit een kronkellijn uit neonlicht. Een groene kaarsrechte lijn en een verticale groen/blauwe lijn. Het werk zelf is zo'n veertig meter breed bij zeven meter hoog. Van links naar rechts zie je de kronkelende blauwe die afbreekt maar ondertussen al voortgezet door een kaarsrechte, strakke groene lijn. Rechts, schuin voor de groene lijn staat een lijn die naar de hemel rijkt en tegelijkertijd de voeten stevig in de aarde heeft.

Afbeelding 11

Afbeelding 12

Wat is een EEG-onderzoek?

EEG is de afkorting van elektro-encefalografie. EEG is een soort hersenscan, waarbij je de elektrische activiteit van de hersenen meet. Je hersenen geven namelijk elektrische pulsjes af aan je zenuwen, die deze pulsjes naar de spieren in je lichaam vervoeren. Door deze pulsjes regelen je hersenen welke spieren moeten bewegen. Bij een EEG-onderzoek worden deze elektrische pulsjes gemeten.

Je hersenen zenden verschillende soorten elektrische pulsen tijdens verschillende bezigheden. Bijvoorbeeld als je slaapt, dan zijn je hersenen wel actief, maar is de activiteit in de hersenen heel anders dan wanneer je geconcentreerd bezig bent. Door te kijken hoe de pulsjes eruit zien en hoe groot de elektrische activiteit is, wordt er bekeken of je hersenen normaal functioneren.

Door middel van elektrodes op je hoofd wordt deze elektrische activiteit gemeten. Met EEG kun je heel precies de veranderingen in hersenactiviteit bekijken. Een nadeel van EEG is dat je niet in de hersenen meet, maar aan de buitenkant. Het elektrische signaal van de hersenen moet dus door de schedel heen, waardoor je gegevens kwijt kunt raken. Ook kun je alleen wat zeggen over het buitenste stukje hersenen dat precies onder een elektrode ligt, diepere delen zijn lastiger te bekijken.

E.E.G. KISS

De kunstenaars onderzoeken hoe een zoen kan worden vertaald in bio-feedbackgegevens. Ze deconstrueren de kus, om een nieuw, digitaal synesthetisch kissing-ritueel te reconstrueren voor een Global Kiss-In, waarin alle deelnemers- zowel de kussers als de toeschouwers- een gedeelde kus voelen, zien, horen en ervaren. De kunstenaars vertellen hierover dat de technologieën zorgen ervoor dat we onszelf uitbreiden in tijd en ruimte we zijn in een fractie met elkaar verbonden maar anderzijds krijgen we hierdoor minder kansen tot een fysieke verbintenis, in een poëtische, elektrische omgeving voor zoenen en meten, voor synchroniseren en samenvoegen, onderzoeken we een gedeeld neuro-feedbacksysteem voor genetwerkt kussen.

Hoe werkt het?

Bezoekers worden uitgenodigd om deel te nemen als kussers of voyeurs. Door middel van een E.E.G headset worden de hersengolven gemeten van het 'koppel' dat plaatsneemt in de 'love seats', een installatie waarbij twee stoelen tegenover elkaar staan. Rond hen verschijnt dan hun kus in E.E.G. gegevens in een projectie op de vloer die werkt als een meeslepend data-landschap. en is het op 4 schermen -die een real-time reactie van zowel de kussers als de toeschouwers- te volgen. Ook is er een soundscape die wordt gegenereerd door 'the brain computer interface' die de kus dan vertaalt.

Het publiek in de buurt maakt deel uit van de kus, het geluid en de meeslepende E.E.G.-data-visualisatie.

De kunstenaar wil eigenlijk een portret creëren van een kus op een wetenschappelijke manier, die enerzijds zo gevoelig en emotioneel is en anderzijds wordt opgesteld als data voor iedereen.

Afbeelding 13

Kunst en architectuur

Richard Wilson (2011)

Kunstenaar Richard Wilson heeft voor zijn tijdelijke werk "Turning the place over" een ingreep gedaan in een architecturaal leegstaand pand. "Turning the place over" bestond uit een eivormig stuk met een diameter van 8 meter uit de gevel van het huis van Cross Keys in het centrum van Liverpool en gemaakt om te oscilleren in drie dimensies.

De draaiende façade rustte op een speciaal ontworpen reusachtige rotator, meestal gebruikt in de scheepvaart- en nucleaire industrie, en fungeerde als een groot open en sluitend 'venster', dat terugkerende glimpen van het interieur weergeeft tijdens zijn constante beweging. Het bouwprogramma om dit werk te realiseren startte in Februari 2007,

Drie verdiepingen van het gebouw werden gereconstrueerd en bevestigd aan een enorme pivot, die in het hart van het gebouw werd geïnstalleerd. Deze verbluffende prestatie van het techniek wekte veel enthousiasme en waardering bij het publiek. Van veraf wekte dit verschillende meningen op, terwijl van dichtbij, het roterende vlak boven hen, een sensationele ervaring werd.

Hieruit kan je concluderen dat de twee disciplines, architectuur en kunst versmelten, doordat er is vertrokken uit een bestaand architecturaal pand en hier een kloppende bouwkundige ingreep is gemaakt, vormt dit zich samen tot kunst.

Afbeelding 14

Afbeelding 15

Kunst en architectuur

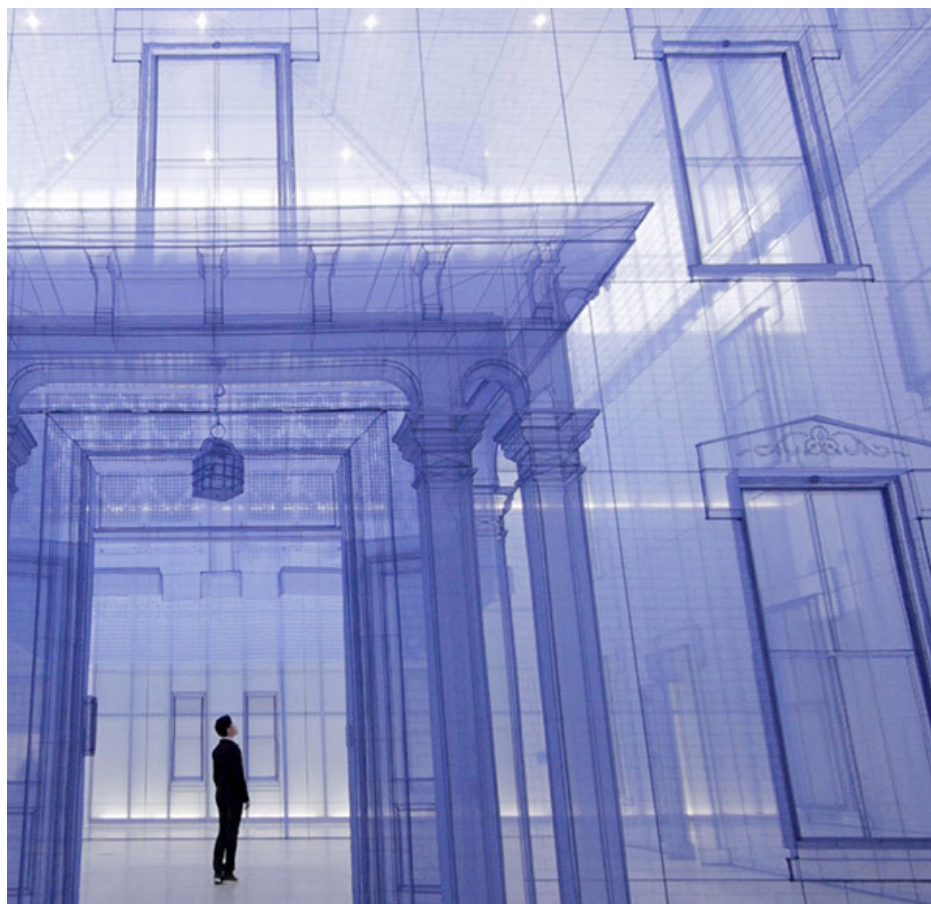
Do Ho Suh

De Koreaanse kunstenaar Do Ho Suh maakte de kunstinstallatie "Home Within Home Within Home Within Home Within". Het grootste werk van de kunstenaar werd onthuld in het nationaal museum van moderne en hedendaagse kunst van Seoul. Het onderzoek van zijn leefomgeving vormt het kunstobject. De kunstenaar heeft op ware schaal replica's voorzien, van het huis uit zijn kindertijd en het gebouw van zijn eerste appartement in de VS, Rhode Island. De beide gebouwen zijn in elkaar geplaatst, het appartementsgebouw als omhulsel van het huis uit zijn kindertijd. Deze getransplanteerde huizen zijn speels en fantasierijk maar ook diep

melancholisch in hun manifestatie van desoriëntatie: als impressies van de vele residenties waarin Suh en zijn familie hebben geleefd, getuigen ze van de grootse en ongrijpbare aard van 'thuis' zoals gezien door de kunstenaars ogen.

Het kunstobject gemaakt van jadeszijde, roepen de etherische ideeën op over de relatie tussen geheugen en plaats, en de manieren waarop fysieke structuren onderdeel worden van onze theoretische persoonlijke verhalen.

Hieruit kun je concluderen dat de twee disciplines, architectuur en kunst samenkomen doordat de kunstenaar architecturale gebouwen vertaald naar een kunstinstallatie.

Afbeelding 16

B.3 Noteer in een besluit wat je leert uit deze voorbeelden

Wetenschap en kunst lijken in de eerste instantie twee tegenpolen waarin wetenschap koel en objectief lijkt, terwijl kunst juist emotioneel en subjectief is. Bij nader inzien liggen deze twee juist dichterbij elkaar dan je denkt omdat ook wetenschap emoties tracht te begrijpen en kunst ook nieuwe technieken toepast. Net door de nieuwsgierigheid van deze twee elementen komen ze zo snel met elkaar in contact. Deze samensmelting is dan ook essentieel om verdere denksporen te bereiken op zowel wetenschappelijk als artistiek vakgebied.

Dit is wat Da Vinci dan ook deed. Hij beperkte zich niet tot maar één discipline. Hij ging voor oplossingen op zoek in de wetenschap en maakte daar nieuwe producten van in een esthetisch vorm. Door de combinatie van twee disciplines zijn de uitwerkingen meer haalbaar en praktischer.

Wat het werk van Jan Van Munster dan weer interessant maakt is hoe hij de letterlijke wetenschap vertaald naar kunst. Dit deed hij puur uit eigen interesse. Hij verlegde de discipline 'wetenschap' naar de discipline waar hij meester in is, kunst. Door een combinatie van de twee disciplines wordt er een waaier van mogelijkheden ter beschikking gesteld.

Uit de voorbeelden van kunst en architectuur, kunnen we concluderen dat er verschillende mogelijkheden bestaan om deze twee disciplines samen te laten komen. Elke kunstenaar voert de vertaling van zijn gevoel op een andere manier uit.

In dit geval in combinatie met architectuur. Zo wil Do Ho Suh de toeschouwer kennis laten maken met zijn voormalige wereld. En wilde Richard Wilso juist de toeschouwer het gebouw laten zien vanuit een ander perspectief.

Wat wij trachten is dat kunst als drijfveer dient voor vernieuwing in de architectuur, doordat alles wordt bekeken vanuit een ander standpunt.

Door het benaderen op artistieke wijze ontstaat er een andere invalshoek en worden er nieuwe deuren geopend en grenzen verlegd.

KATERN C: HET MANIFEST

Bij het zoeken naar een thema voor deze opdracht kwamen we tot de constatering dat ieder van ons een sociale druk voelt. Dit op school, onder vrienden, bij jezelf,... Je wil presteren naar de verwachtingen van anderen of naar de verwachtingen van jezelf. Ook sociale media spelen hier een grote rol in. Men zal sneller de positieve momenten van zijn leven delen met de rest van de wereld, in plaats van de minder goede momenten. Dit zorgt ervoor dat de anderen ook naar deze momenten proberen te streven. Waardoor er een sociale druk en stress mee gepaard gaat.

Omdat we ondervonden dat wij niet de enige personen zijn met dit gevoel vinden we dat dit wel een goed en actueel onderwerp zou zijn voor ons ontwerp.

Rond dit thema hebben we een mindmap gemaakt. Hier schreven we dan de verschillende gevolgen van deze emoties op. Door dit te doen kom je op nieuwe begrippen waarmee je verder kan gaan. De begrippen die naar onze mening een meerwaarde kunnen vormen in ons proces zijn: stress, sociale druk, façade, verwachtingen, dwang, identiteit, zelfbeeld,... Vroeger werd je identiteit veel meer gezien als een vaststaand gegeven dat werd bepaald door je

maatschappelijke omstandigheden als religie, sekse en sociale klasse. Veel keuzes of mogelijkheden had je dus niet. Tegenwoordig leven we in een maatschappij waarin mensen worden gezien als op zichzelf staande individuen, ieder heeft de behoefte om uniek te zijn. We kunnen zelf kiezen wat we willen worden en wie we willen zijn. We leven in een zogenaamde meerkeuzemaatschappij. Dit klinkt op zichzelf natuurlijk als een verrijking, we groeien op in een tijd waarin we bijna helemaal zelf ons leven vorm kunnen geven. Het leven is maakbaar.

Maar die vele keuzemogelijkheden zorgen ook voor steeds meer druk tot eigen verantwoordelijkheid en zelfstandigheid. Daardoor wordt het steeds moeilijker om de goede keuzes te maken. Vaak speelt ook mee dat een keuze voor het één meteen een beperking van iets anders inhoudt. Wanneer er een foute keuze in het leven wordt gemaakt rond vrienden, studies of werk valt die schuld dan ook meteen bij jezelf.

Ook leven we steeds meer met de gedachte niet te willen onderdoen voor anderen. Zo kan het zijn dat je leeftijdsgenoten als succesvoller ziet en dat je hierop

baseert waaraan je zelf moet voldoen. Dit kan ervoor zorgen dat je je eigen hooggespannen verwachtingen niet bereikt, waardoor je het gevoel krijgt gefaald te hebben.

Verwachtingen kunnen je gedrag verkrampen en in een greep houden. Deze bevatten namelijk een oordeel. Het is jouw norm waaraan de gebeurtenis of persoon moet voldoen, of je krijgt te maken met heel hoge verwachtingen van anderen waar je zelf aan moet voldoen. Een crisis ligt hier op de loer, want als je voorbestemd bent voor iets groots en dat lukt (nog) niet, dan krijg je te maken met teleurstelling (van jezelf en die van een ander). En wanneer je vast blijft houden aan die verwachting, blijf je in zekere zin wachten op het gelijk dat (n)ooit gaat komen. Deze verwachtingen geven en leggen een enorme druk op een persoon. Rond dit thema sociale druk tracht onze groep een ontwerp te maken. Dit gaan we trachten te visualiseren door een minimalistische, uitgepuurde vorm weer te geven. We kunnen dit doen door met de letterlijke vertaling van druk te gaan experimenteren, druk op een materiaal. Of we kunnen dit conceptueel vertalen.

Bronvermelding

